

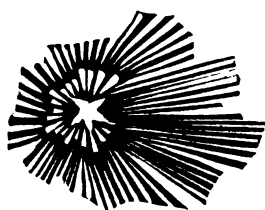

МИШИ БАХШИЕВ

Ме хосденуьм
весале

Миши Бахшиев

Ме хосденуьм
весале

СТИХИГЬО
ВЕ
ПОЭМАГЬО

ДАГЕСТАНСКОЕ КНИЖНОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
МАХАЧКАЛА 1976

С (Тар)
Б 30

ХУЪРМЕТЛУЪЕ ПИСАТЕЛЬ ХЭЛГЪ ИМУ

Автор эни книга Миши Бахшиев гысди еки эз хуърметлуъе, верзирение, гъэзизе ве дурьуьсде кук эн хэлгъ иму. Э гъэд эн хэлгъ иму нисди ужире кифлет, комики ние дануьсде, енебуте нешиновусди эз товун эни вегирлуъе писатель иму, эз товун нуьвуьсде шогъиригъо ве произведениегъой эню.

Бэхш эн Миши Бахшиев э параменд бирей литературай татиму келеи ве омбар гыметлуъни. Миши гысди еки эз биненорегор литературай хэлгъ имуре.

Эз лап жовоне салгъой гуьмуьри хуьшде Миши дори геме хъвес, эшгъ дуьл хуьшдере эри яратмиш ве параменд сохде литератуймуре.

Э гъэд эн ченд сад салгъо эз хэлгъ иму пушоте е доне шогъир, писатель неведиромори э зугъун деден нуьвуьсуй, зиндегуни ве жофо, шори ве могъбулли, инетгъо ве фикиргъой эн хэлгъ хуьшдере бирмуну, гую, э мэгънигъо-десдонгъо хуну. Миши эниму гысди еки эз лап суьфдеи шогъиргъойму, комики э раче, дузгуне, бемзерлуъе зугъуневоз сер гуьрди эри нуьвуьсде войтегъо ве фикиргъо, шори ве жофой эн хэлгъэ, азад биригъо эз торики ве зулмети, эз муьрс ве сэгъер падшогъети, эн девлетмэндгъо, ведироморигъо э рэхъ тозе зиндегуни, э рэхъ оводунети социалисти.

Э мэгънигъо, стихигъо, повестгъо, романгъо ве пьесагъой хуьшдереvoz Миши омбаре кумеки сохди э хэлгъ иму эри зиед сохде культурай энуре, дананден ве фегъм энуре.

Миши ю хуышдению э гIэиле, жовоне вэхдгьой хуышде омбаре четинигьо дири, хьижронигьо кешери. Нимелит гисне, бегьем партал э тен невери, пойвоку э пой невери у гьемей фикир, гьемей хъэвес дуыл хуышдере дори э хундеи, данандеи ве хьохмой хуышдере зиед сохде, эри хэлгъ, эри вилеет хуышде верзирение сенигIэткор, усдое, данандее писатель эри бире.

Суыфдеи салгьо, кейки Миши сер гуырдебу эри нуывуысде, куыгъне гIэдотгьо, хосиетгьо, бишэгIригьой дин-догIоти гьеле гужлуь бируыт э гъэд эн хэлгъ. Эн суыфде эз гьеме зиедте эзу пес мунде куыгъне гIэдотгьо омбаре локогьо, заралигьо расирембируыт э зенгьо, гIэруысгьо, духдергьо. Унегуыре суыфдеи произведениегьой хуышдере Миши э эшгъ жовони хуышдеревоз нуывуысдени эз товун азад бирен зенгьо эз зир гуж-зулум эн куыгъне гIэдотгьо ве дин-догIот. Э еки эз суыфдеи стихотворенигьой хуышде «Дедей», у руй бире э ки эн гьеме зенгьой хэлгъ иму, нуывуысдени:

Эй туь у ченд, у ченд салгьо,
Эз товуше гIуылом бейэхбер, дедей,
Э гоф раби, — нуыкер беггьо,
Энгуыл бире, пичирейгьо, дедей.

Вожу гъэргъэ гушгьойтуыре,
Шинов гофгьой балайтуыре,
Негьогъ дедей туь пес мундей
И товушире недирей...

Еки эз суыфдеи повестгьой эн Миши «Э пушорэхуы тозе зиндегунн» гьемчун э келе эшгъ, данандеи, дуылхосдеи ве дуылсухуниревоз нуывуысде омори эз товун гуруне, тэхъле зиндегунн эн зен тати те рево-

люция, песеде у чуйтам э тозе девр Совети офдиге эри хуышде тозе шоре рэхь эн зиндегуни ве азадире.

Торих, зиндегуни, э сер хэлгь оmore гьозие-гьэ-дер, гьовхо, могьбули, шори ве жофой энэ — гьемей энугь бирмунде оморени э произведениегьой Миши Бахшиев.

Миши гьеле гьэнл гьисди дири э чум хуышдеревоз чуйтам хэлгь иму, жофокешгьой эн де миллетгьойгере хуно, женг бердиге э белогвардейщгьоревоз. Песеде у келете биренге дири, чуйтам дигьне батракгьо, ко-сигьо гуьрд биретге э колхоз, женг бердетге э гьэр-шуй кулакгьо, сер гуьрдетге э тозе жире, э тозе рэхь социалисти эри зигьисде. Чуйн дуьруьсде комсомол, коммунист Миши Бахшиев э стихигьо, повестгьо ве пьесагьой хуышдеревоз кумеки сохдембу э жофокеш-гьой хэлгь иму рэхь тозе зиндегунире эри дануьсде, эри активлуь бэхш вегуьрде э гьеме хьэрекетигьо ве коргьой жэгьмиети, э желди ве божорениревоз кор сохде э корхоне, колхоз, идорей совети, рэгьд сохде куьгьне гьэдотгьо ве фикиргьоре, хилос бире эз ил-гьом эн диндэгьот.

Миши бу еки эз суьфдеи жогьиле одомигьой хэлгь иму, комики э вэхд эн Советская власть хунде верасдебу институте ве дорегу гьеме данани ве хьэрекети хуышдере хэлгь пушо бурав гуьфдире. Миши э кор сохдеки э снигьэт хуышде — землемери, песеде э райком, э Наркомзем, э обком КПСС келе фикир ве хьэрекети дорембу э кор параменд бирей жовоне литературай татиму. Э у вэхдигьо нуьвуьсде оmore повесть хуышде «Рафоил» Миши бирмундени, чуйтам етим, батрак, э гисней, тешней, бирэхьней дебуьго, зигьисдембуьго одоми э колхоз офдиге мозол ве гьисмет хуышдере, э желди ве хьэвесевоз кор сохде-ниге эри зиед сохде гелуьргьой колхозе, шор, гуьжлу сохде Ватан хуышдере.

Миши Бахшиев бу гьемчун ведилуе драматургиш. Гьеме пьесагьой энунуьвусде оморебу эз зиндегуни хэлгъ иму. Омбардеки гьозие-гьэдергьо, э пьесагьой энунуьвусде оморетгьо, гьеме бире коргьоют, ю хуьшдени автор э чум хуьшдеревоз диргьоют. Суьфден пьесай эн Бахшиев «Бесгьуни игидгьо» ченд бо норе оморебугьо э сегьней эн государственнй театр тати, бирмундени, чуйтам э шегьер Дербенд денижинские белогвардейцгьо э кумеки эн национални комитетовоз женг бердембириутге э гьэршуй большевикгьо, эн косибгьо. Песде чуйтам угьо э десдин Гьирмизине лешгер ве гьирмизине партизангьоревоз дербедогьун сохде оморебириутге. Э пьеса «Хори» Миши нуьвусдени чуйтам дигьбонигьо — татгьо ве лезгигьо, неденишире э дуьшмение агитацией гьуллугьчигьой дин-догьот гуьрд биренуьт э е колхоз, э е кифлете хуно, сер гуьрденуьт э е дуьлевоз, э е мэхьшеровоз, э дусди-бирориревоз эри кор сохде э еки, кор колхозе э пушо, э бараси овурде. Пьесай энуну «Шогь Аббас ве хьомбол» нуьвусде оморигьо э мэгьлуьмлюе овосуней хэлгъ иму гуьре, э гьэсуьллуе юмор ве хубе зугьуневоз нуьвусде омори. Пьеса бирмундени бишэгри, хьиллеи, дуьшмени эн падшогье — Шогь-Аббасе, дуьлтемизи, жофодусди, мигьровуни, одомиети ве фегьмлуьи эн хьомбол Хьэсене. Неденишире э у кор, ки хьомбол Хьэсен косибе, ихдиерсуьзе одомиети, Шогь-Аббасе э хуькми падшогьети хуьшдеревоз воисдени уре корсуьз, гисне бигьилуь, э желе, э бухову венгенуь, уре жозе дуь, оммо Шогь-Аббас эзу борж берде нисе дануьсде. Косиб э жофо, фегьм ве эгьуьл хуьшдеревоз игид, бесгьунчи ведироморе.

Довгьой Ватани сер гуьрденге, Миши рафдени э довгьо эри женг берде э талавурчигьой фашистиревоз. Согь довгьо у бири э фронт, кор сохди военнй

корреспондент, бири э Австрия, Венгрия, э Китай. Э товун у э довго дире синемишигьо, игидигьо, четинигьо у нуувуьсди книгай очеркгьо, комики ведироморобу э Махачкала э зугьун уруси.

Эз армия вогошденге э 1954 сал ченд салгьо Миши кор сохдени э обком партия зам. зав. отдел эн пропаганда ве агитация, песеде заместитель эн редактор гозит «Дагестанская правда».

Миши э ватан хуьшде, э Догънсту эз армия вогошде бэгъдо эз книгай очеркгьо бэгъэй нуувуьсди тозе книгай ихдилотгьо ве очеркгьо «Одомигьой Ватанме», роман «Хушегьой онгур», пьеса «Гъисмет мерде немерд нихуру», сборник «Стихигьо ве мэгИнигьо».

Э роман «Хушегьой онгур» М. Бахшиев э келе войге ве дуьлхосденревоз нуувуьсди эз зиндегуни жофокеше колхозчигьой Дербенд. Бинелуье хубе геройгьой эн роман энугьисдуьт дуьруьсде, жофодусде куьгъне колхозчи Гэзиз, кук энугь Рэхмон, куьгъне дусд эн Гэзиз дуьруьсде жобордлуье коммунист Гэсоил Бинаев.

Э книгай «Одомигьой Ватанме» Миши, чуьн гэсуьллуье писатель — коммунист, интернационалист нуувуьсди эз товун жофой игиди, гъозие-гъэдер зиндегуни эн одомигьой ченд жире миллетгьой республикайму.

Миши, чуьн боворинлуье суьгъде кук партия, омбаре мэгИнигьо, стихигьо нуувуьсди эри партия, эри Ленин — буьзуьрге сервор ве суьгъде бебей эн гьеме жофокеше миллетгьо.

Гэтош туьхьмек сэхд мпраси,
Ипсон буьруьшде мемаси,
Омори туь кумек раси,
Буьзуьрге Ленин! Буьзуьрге Ленин!

Омбаре стихигьо ве мэгИнигьой Миши Бахшиев нуувуьсде оморет эз товун дусди бирори хэлгьгьо, эн жофой игиди, эри шолуми, эз товун муьгьбет. Э гьэд нуувуьсде шогьиригьой энуге вугурлуье жиге гуьрдени поэма «Игид жофо», нуувуьсде омориго э товун Игид жофой социалисти Гюлбогьор Давыдова. Э и поэма шогьир бирмундени гьеме зиндегунни, гиросде рузгьо, диге четинигьо ве келе барасигьой эни игиде зене. Э и поэма шогьир бирмундени, чуьтам Гюлбогьор э вишелуье дигь Муьшгуьр хьэсуьл омореге, келе бириге, етим мундиге, песде у э шуьвер рафденге, жогьнле бие зен, дедей эн дуь етимгьо мундиге. Чуьтам у эз себэхь те шохьонгум, жофо кешире, кемер хуьрд сохде, э эрэгь пушони хуьшдеревоз дуь етим хуьшдере дошде, келе сохдиге. Чуьтам у э зенгьой дигь Хошмемзилевоз эеки колхоз гуьнжундебуге.

Кужгьо келе, пушой зен хосде биренге, чуьтам угьо э довгИой Ватани э жобордиревоз женг берде э гьэршуй фашистгьо, э довгИо мундетге.

Неденишире э ижире гурунде дерд, дуьлесди э сер Гюлбогьор омориго, у дерд хуьшдере э дуьл хуьшде пэхьни сохде, э гьинорменди ве жобордииревоз кор сохдениге э колхоз. Миши эз ело дуьлсухуни сохде эри энуге, омбар хьэиф бери сохде эз дуь кук энуге екиш эз довгИо невогошди гуьфдиге, эз елойге у шори ве келегеди сохде эз и жире жоборде игиде зен хэлгь иму, нуувуьсди гьечи эз товун энуге:

Пулат биребебей жендек Гюлбогьор,
Муьхькем бирет гьулгьой энуге э гьэд кор,
Мугуиге эз семенд не эз гьову
Дуьруьсд сохде бегьем бири дуьл энуге...

Шогьир э келе шори ве дуьлхоширивоз ихдилот сохдени э и поэма, чуьтам эри ворлуье бегьер веро-

вундеи, э дурьусди ве игидиревоз жофо кеширей у гьобул сохдиге г'уьзетлуье нум — Игид жофой социалисти.

Миши омбаре четинигьо диригеш, у эз хосиетгьо, дивэг'гьо е дуьлшоре одоми бу. Э стихотворением эну «Ме хосденуьм весале» вери ижире гофгьо, комигьоки бирмундени дуьлшоре хосиет эн хуьшдени шогьире:

Ме хосденуьм инсоне,
Диренуьмге э кифлет,
Хубе корсох бирере,
Э и шоре вилеет.

Ме хосденуьм инсоне,
Игид бугьо э кориш,
У бу офдой эн хуне,
Ве гьемиге дуьлшориш.

Э и книга дешенде оморетгьо шогьиригьо гьисдуьт энжэгъ е бэхш эн келе творчеством эну.

Эз лап жовоне вэхдевоз иму гьисмет имуре бесдейм э литературай татиревоз. Э ермени, ченгъэде жофо, хьэрекетигьо веноревуге Миши литературайму ешемиш бу, параменд бу, гоф иму, сес иму шиновусде биев э гъэд хэлгъ, литературайму гуьруь лоигьлуье жиге э г'эрей, э жергей литературагьой эн бирорлуье хэлгъгьой Догьисту.

Миши Бахшиеве хуно кукгьо, ужире божоренлуье писатель, дурьусде коммунист, дананде хуьрметлуье одоми хэлгъ имуре омбар герекубу. Уне гуьре у гьечи эз вэхд пушо муьрдеи омбар гурурунде овхьолети эриму, эри литературайму.

Миши муьрдигеш, оммо нум эну гьемише зиндеи э гъэд хэлгъ. Нум эну зиндеи э хубе сохде коргьой эну, нуьвуьсде книггьо, мэг'нигьо ве десдонгьой эну,

э жофо ве хъэрекетигъой энү эри яратмиш ве параменд бирен литературай эн хэлгъ иму. Эри хуышдени Миши гуфдире мибу у гофгъоре, комигъореки нуувуьсди шогъиригейму Сергей Изгияев:

Не муьрди, не муьрди! У шогъир зиндеи,
Нуувуьсде десдонгъо э лэгIэй хэлгъ дери,
Не игид не шогъир е вэхдиш нимуьруьт,
Э жергей зиндегъо жигере мигуьруьт.

Хьизгъил Авшалумов

СТИХИГЪО

БУЪЗУЪРГЕ ЛЕНИН

Хиник бу шев, гъэдерсуыз тор,
Одомире бердембу ол
Омо сестуь, бисдóрим шор,
Буъзуьрге Ленин!
Буъзуьрге Ленин!

Хэсде буьруьт жофокешгьо,
Хэйр жофоре миберд кесгьо,
Туь омори эй косибгьо
Буъзуьрге Ленин!
Буъзуьрге Ленин!

Гэтош туьхьмэк сэхд мираси,
Инсон буьрушде мамаси,
Омори туь кумек раси.
Буъзуьрге Ленин!
Буъзуьрге Ленин!

Вэхуьшд могьлугъ, сере гуьрд тик,
Э дес вегуьрд туьфенг ве штык,
Туь бисдори эйму кумек,
Буъзуьрге Ленин!
Буъзуьрге Ленин!

Партиейтуь рэхьбери до,
Миллетгьо деш бирор бисдо,
Э дуьл могьлугъ шори офдо,

Буьзуьрге Ленин!
Буьзуьрге Ленин!

**Биренгъине г1этоше зе,
Зинде бисдо чул пелесе,
Жуя инсонгъо бисдо тозе,
Буьзуьрге Ленин!
Буьзуьрге Ленин!**

**Тор бугъо шев товуш бири,
Хэлгъгъой улке шори дири,
Э дуьлгъошу гъоим дери —
Буьзуьрге Ленин!
Буьзуьрге Ленин!**

ПАРТИЕЙ ИМУ

Хуним мэгИни, хуним дусдгьо,
Эй партией коммунистгьо,
Партией гьэлхэнд иму,
Хьохмо, гьуьвот зомонейму.

Партией иму,
Гэзиз жун иму,
Шори ве ники,
Овурди эйму.

Партия ю э гьовхогьо,
Четинигьо ве зэхьметгьо,
Муьхькем бири веромори,
Игиде кукгьош офири.

Партией иму,
Гэзиз жун иму,
Шори ве ники,
Овурди эйму.

Э гьуьндуьри догь пой хьовир,
Э туь марав хубе эвир,
Чумгьой туь мивинуьт шекуьлгьо.
Тозе дигьгьо ве шегьергьо.

Партией иму,
Гэзиз жун иму,

Шори ве ники,
Овурди эйму.

Торике дигь товуш бири,
Э етэггьо гилм омори,
Э заводгьо, э колхозгьо,
Инсонгьо сохденуът шори,

Партией иму,
Гэзиз жун иму,
Шори ве ники,
Овурди эйму.

Гуьлишони девр колхози,
Жофокешгьо гьисдуът рази,
Лово хосденуът эри туь,
Муьхькем поисдет э рэхь туь.

Партией иму,
Гэзиз жун иму,
Шори ве ники,
Овурди эйму.

МЕ ХОСДЕНУЪМ ВАСАЛЕ

Ме хосденуъм васале,
Гуьлгьо доренге хушбуй,
Колхозлуье суьмбуьле,
Вероморе пур э руй.

Ме хосденуъм инсоне,
Диренуьмге э кифлет,
Хубе корсох бирере
Э н шоре вилоет.

Ме хосденуъм инсоне,
Игид бугьо э кориш,
У бу офдой эн хуне
Ве гьемиге дуьлшориш.

Ме хосденуъм и девре,
И девр эн советире,
Гуьлишонлуь сохдигьо,
Зиндегуни имуре.

Ме хосденуъм Ленине,
Бебе ве дусд хэлггьоре
Имуре эз тенголи
Э шори овурдигьоре.

БОГЪ ИМУ

Э ён сибдор поисдебу е дилбер.
У сибдоре келе сохди у духдер.
Гъирмизине раче сибе у чире,
Хосдегор хуьшдере эдембу доре.

Чуь ширини, лезетлуьни и сибтуь,
Вегуьрде гІэнж зеренуьмгьо эз дестуь,
Гуфди жогьил, денишире э гуьзел,
Дуь гуьл гьутинею э и сиб бемзер.

Лезетлуь гьисдиге емуьш эн и дор,
Эзи доргьо биё омбор корим, ёр,
Зиёд сохим бегьер богъгьой колхозе,
Биерим куьнд гуьлишонлуье рузе.

Бигьил пэхьнуь бу дигь э гъэд эн доргьо,
Омбор бу емуьшгьо, бошут хуб коргьо,
Бигьил э Выставкаш сибгьой богъ иму,
Э гъэриш Масковиш очугь веди бу.

Келе шори офдо э дуьа эн жогьил,
Богъ мидорим э тегьер эн жовогьил,
Жугьоб до кук ве дениши э дилбер,
Дес екире сэхд гуьрдуьт кук не духдер.

МАРАЛ ДОГЪИ

Егилейгеш энло чар,
Марал догъи, марал догъи,
Пэхъни мебош, туь меги шем,
Марал догъи, марал догъи.

Бирмун сие чумгъой туьре,
Марал догъи, марал догъи,
Гъинорлуье десгъойтуьре,
Марал догъи, марал догъи.

Бирмун гъери холинчере,
Марал догъи, марал догъи,
Раче шекуьл бофдейгъоре,
Марал догъи, марал догъи.

Бирмун бендгъой муй сертуьре,
Марал догъи, марал догъи,
Чуьн эвруьшуьм тов-тов доре,
Марал догъи, марал догъи.

Чуь рач э кул глэсб венуьшдей,
Марал догъи, марал догъи,
Зерей мердгъоре гиросшдей,
Марал догъи, марал догъи.

Сере тик гя, э ило чар,
Марал догъи, марал догъи,
Муьгъбет мере ёровурд бер,
Марал догъи, марал догъи.

БУРУГЪЧИ

Шохьонгуми, дегуърди руз,
Дарафди офдо,
Духдер денишири дип дуз,
Э лой буругъгьо.

Эжи ёр ме, эжи гӀэзиз,
Эжи буругъчи?
Биё, мегьил мере гӀожиз,
Биё, туь зарбчи.

Нисе дануьсдеки духдер,
Чуьйге э буругъ,
Унжо эдей шори сохде,
Буругъчи Содугъ.

Буругъ нефти — нефте дори
Лап келе шэхде,
Буругъчи сохдени шори
Эз жофой хуьшде.

Шохьонгуми, серияини,
Эдей гешде менг,
У сес мэгӀни сес эн кини,
Э ён эн тегьенг?

У сес мэгӀни гьисд эн нефтчи, —
Омори эз кор,

Чуь хубе мэгġинни, рачи
Гуфдирени ёр.

Эжеи туь, буругъчи ме,
Биё гу гъери,
Э туьревоз михунум меш,
Дуьл ме лап шори.

Шеви, шеви, астарагъош,
Эдете жесде,
Кук не духдер евош-евош,
Эдете гешде.

Шев торики, гирошди руз,
Шорут жогъилгъо,
Дениширет угъо дип дуз
Э лой буругъгъо.

АГРОНОМ ДУХДЕР

Себэхь-себэхь чумгьо хови,
Дес, руй шушде муйгьо глови,
У эже рафде,
Агроном — духдер?

Э гъэд зимигьой гендуьми,
Бендгьой мую эврьюшьюми,
Эдей кор сохде,
Агроном — духдер.

Чекмегьюю эн мердуне,
Раче сифет эн зенуне,
Игид кор сохде,
Агроном — духдер.

Пой е минут тракторчи,
Лугьонд хиш зе: гьечи, гьечи,
Эдей бурмунде,
Агроном — духдер.

Колхоз эдей гендуьм кошде,
Бегьергьоре эй хуб дошде,
Хьэрекет сохде,
Агроном — духдер.

Эз кор сохде нис вомунде,
Э корсохгьо гилм бурмунде,

Эй пушо рафде,
Агроном — духдер.

Ногьогъ гоф нис сохде зену,
Эз товуней хуби ану,
«Чуь эгъуьлменди,
Агроном — духдер».

Э сер билогъгъой зуьмзуьми,
Э гъэд келе мэгӀдон зими,
ТэгӀрифитуь де,
Агроном — духдер.

МЭГНИ ВЕТЭГЪЭЧИГЬО

Омори, Омори,
Офдон воромори,
Иму гьурзуме гуьрде,
Эдейм э чен декуьрде.

Хунденим мэґни чоргогь
Э гьирогь ковре дерьегь,
Десдей ветегъэчигьо,
Десдей шоре зарбчигьо.

Э сер дерьегь э дури,
Офдон веди бири,
Хов себэхьире гьиште,
Э лодка эдейм гешде.

Иму дануьсденим ки,
Ватане жэґI гереки,
Эри хурдей инсонгьо,
Эри хубе консервгьо.

Омори, омори,
Э сер дерьегь ворвори,
Э дерьегь жэґI пур-пури,
Ченгьош гьурзум пур бири.

МОСКВА

Ме шегьергьо омбор дирем,
Э чор тараф гIуьлом бирем,
Э е жигеш ме не дирем,
Чуьн туьни шегьер, Москва,
Гуьзел, бэхдевер Москва.

Эйлонмейтуь више, богъче,
Чен е шегьери гьер куче,
Гьер хунейтуь гьисд гьэлече,
Шегьер гьэдими, Москва,
Шегьер гьоиими, Москва.

Театргьо, кино, метро,
Академией эн гIилмгьо,
Эн жофокешгьоют угьо,
МэгIдон уьшуьгьи, Москва,
МэгIдон эн согьи, Москва.

Чумгьой хэлггьо э лойтуь де,
Келе Кремль э гьэд туь де,
Эгьул гIуьлом э дуьлтуь де,
МэгIдон эн эгьуьл, Москва,
Шегьер богъ нен гуьл, Москва.

МАХАЧКАЛА

Эйлонмейтуь богь не богьче,
Тозе хуне э гьер куче,
Бирей туь рач, бирей келе,
Шегьер иму Махачкала.
Эй Махачкала,
Жон Махачкала.

Э ченд жире раче зугьу,
Эдейм мэгІни хунде иму,
Сес эн мэгІни келе-келе,
Э гьер куьнж туь Махачкала,
Эй Махачкала,
Жон Махачкала.

Хьэрекетуьт эри хунде,
Духдергьо эз Ахты, Хунзах,
Эз Гимри ве Хэнжел-Кала,
Э школагьой Махачкала.
Эй Махачкала,
Жон Махачкала.

Зиед бугу раче сесгьо,
Эн заводгьо, паровозгьо,
Имуш хуним келе-келе,
Одомигьой Махачкала,
Эй Махачкала,
Жон Махачкала.

ТУЪ НЕ МЕ

Эдей шенде э сер дерьёгь,
Ригагьоре зерде менг,
Эдейм хунде мэгІни «чоргогь»,
Э сер лодка туь не ме.

Э руйтуь эдей расире,
Гуьле-гуьле товуш менг,
Руй екире деш хуб дире,
Шор биреним туь не ме.

И шев ниёсд гьич тор бире,
Келе товуш дуьгу менг,
Те сурои руй екире.
Эри дире туь не ме.

Эдей гешде э сер дерьёгь,
Ала-ала зерде менг,
Гене хуним мэгІни «чоргогь»
Э сер лодка туь не ме.

ЛЭГЛИ

Эдет гешде э сер догъго,
Гелегой гусбэнд,
Чупон хундени мэгниго,
Эз бэнд рачте бэнд.

Хундени у эй ёр хуьшде;
Ёр, эжеи туь?
Дур нисдиге гешде-гешде,
Биём эки туь.

Э куьндени ёр, э ферма,
Гуьзеле Лэгли,
Дуьлме эён туьни, ёрме,
Хундени мэгни.

Сес балабан ве сес мэгни,
Рафденуьт э дур,
Шиновусде сесе Лэгли,
Оморени зу.

Дирени чуькле гьузире
Тэхьно э дур,
Эйчуь хьэрзо сохди ире,
Гуьргго мухуру.

Вегуьрдени гьузилере,
Лэгли э гьужогь,

Ве сес сохдени у ёре,
Варафде э догъ.

Ёре дире, мэхьтел бире,
Ошугъэ чупон
Туй инжо чуйтам омори,
Соймишиме, жон.

Ме оморем эй гуфдире:
Ёр, фурмуш мебош,
Эгер хосдениге мере,
Туй гье уёгъ бош!

ДЕДЕЙ

Эй, туь у ченд, у ченд салгьо,
Эз товуше гIуьлом бейхэбер, дедей,
Э гоф раби — нуькер беггьо,
Энгуьл бире, пичирейгьо, дедей!

Воку гъэргъэ гушгьойтуьре,
Шинов гофгьой балайтуьре,
Ногьогъ, дедей, туь пес бирей,
И товушире туь не дирей.

Шуьвер э гуьрг хумне зере,
Туьре эйчуь миёсд зере,
Бегем гушдтуь пулат бу,
Шуьвер кечуьк биребу!

Э ён шуьвер гIожиз бири,
Э дес гIэдот ёсир бири,
Рузгьой шобот чубугълереш,
Э зир пойгьо нишишири.

Шевгьой шобот шэгIм
э шэгIмдон эри чуь?
Э пигь не мум ченд салгьо
сер зерей туь,
Э гоф раби — нуькер беггьо
бенд мебош,
Фикир ди э электри,
очмиш бош.

Дедей, очмиш бири сэхде
энгуыл,
Октябрь сохди имуре
шоре дуыл,
Фирегьуйт мейдугьой эн
жун согъи,
Эй жофоекше зенгьой догъи.
Воку мижей чумгьойтуьре,
ой дедей,
Бегьергьой эн тозе васале-
дирей?
Уни гьэлем дефдер э дес
дери,
Духдербгьойтуьш, невегьойтуьш
лап шори!
Ишму зенгьоре ме гьони
диренуьм,
Э гьэд хубе заводгьой
Советиму,
Хэндее лов, шоре дуьлиш
биренуьм,
Эз хубе коргьой игиде
зенгьойму.
Балайтуьре эй хурде гушд
хьэруьми,
Чуьш мисохди, э дес
гуьрде нигьишди,
Гьонилей у фикиргьой эн овоми,
Деврон хуьшдере зери гирошди.

ЭРИ ДУХДЕРУ

Шиновит, жогъиле
духдерун догъи,
Вегирит шолуми,
гъуъзуъргуългъой богъи,
Хуб хунит ишмугъо
и мэгІнигъой мере,
Нуъвуъсдем э дуъл
дебирегъой мере.
Чаруъсде, диренге
ишмуре духдери,
Э ёрме омор
дуъ жире сиротгъо:
Чуъжире э зир муърс
дегъише буъруътге,
Ишмуре гъолок, суъсд
гъе гъишебуъруътге,
У дингъо, догІотгъо,
гІоширгъо ве бегъо
Ве гъони чуъжире
гъисдитге ишмугъо.

Хэреб бирени дуълме,
Лап гъуз бирени серме,
Э ёрме оморенге,
Десде-десде духдергъо
Яздегъигъо-сиздегъигъо,
Э шуъвер рафденге.

Чуь шор бирени дуьлме,
Ве тик бирени серме,
Гьони ишмуре диренге,
ДухдERGьойму дезде-дезде,
Э школагьо, э Вуз песде,
Эри хунде рафденге.

Дондунегьйжи сохденуьм ме,
Оморенге э хэълме,
У гIэдотгьой дин-догIоти
Тикегьой гIэрс тий буьруьтгьо,
Эз тов-товие чуькле чумгьо.

Дегиш биренуьм,
Шори сохденуьм,
Ишму жогьиле хэгьеру,
Гьездегь-бисди духдери.
Э мердевоз бир не бир,
Э е жиге хунденге.

Ме гьош дуллу биренуьм
Ве торики зеренуьм,
Э пушой чум оморенге,
Гьевдегь сала чуькле зену,
Е гIэиле э гьужогь гуьрде,
Ве дуьдуьйге эз посою
Риз гуьрде рафденге.

О, чуь уэгь биренуьм,
Хуб товуши диренуьм,
Гьинорменде хэгьергьоре,
Сэхд гуьрде руль машингьоре,
Хуб эз дуьли рэхь берденге,
Тозе гIилмгьореш хунденге.

Шиновит гуьзеле,
дуьлшоре хьовиргьо,
Еровурд мунугу
эришму мэгІнигьо.
Имугьо имидим,
гІээзизе хэгьеру,
Тэхьле руз ниев де,
гуьзеле духдери.
Чуьнки у гІээзизи
партией эн иму
Эз дуьли, эз жуни
гьэлхэнди эриму.

ЧАСТУШКАГЪОЙ КОЛХОЗИ

Еки туь гу, еки ме,
Раче духдер колхози,
Биё хогъум туьре ме,
Биё месох туь нэхъси.

Мере нисе воисде,
Сие чердее жогъил,
Э нэгъогъи гоф сохде,
Серлеймере динж бигъил.

Ме туьллере хосденуьм,
Жигер, жунмере хуно,
Э туь минет сохденуьм,
Биё, жон духдер, э ме.

Духдер хосде воюгъо,
Э колхоз дилбош мубу,
Эз кор посо поюгъо,
Хубе шуьвериш нибу.

Гу э ме чуй сохумге,
Соймиши ме Гьэрегуьз,
Гу метлеб туь чуйниге,
Мегъил мере туь сергъуз.

Ме михогъум уллере,
Мере хуно кор соху,

Тегьенглегьой онгуре,
Эз дуьли гьурлугь соху.

Ме михогьум жогьиле,
СенигIэт хуб дануьгьо,
Э зимигьо тумгьоре,
Э вэхдию коругьо.

Ме михогьум у куке,
Мере хуно дануьгьо,
Эри шороб, закуске
Коре шенде ненуьгьо.

Еки туь гу, еки ме,
Раче духдер колхози,
Гоф туьре мисохум ме,
Эз ме мибоши рази.

СИРОТ

Э куьндигьой Брно,
Э е чукькле шегьерле,
Э пушой эн е хуне
Дирим иму е мерде.

И шор бисдо винире,
Э сер танкгьо нушуне,
Гъирмизине астаре,
Ве солдатгьой имуре.

Мерд видовусд э куче,
Ве пуьрси у эз солдат,
«Офицергьошму эжи,
Е не бисдоге сержант?»

«Эй чуйь туьре командир?»
Пуьрси дуьл шоре танкист,
Командир бисдо веди,
Танкист белли гуьрд поисд.

Командире мерд шинхохд,
Ве куьнд омо э кию,
Э командир минет сохд,
Дарав у э хунею.

«Гу гофтуьре гье инжо»,
Гуфди э мерд командир,

«Рафдениним э пушо,
Ненге мубу эйму дир».

«Гьечу буге е минут,
Инжо поит хьовиргьо»,
Видовуьсд у э хуне,
Песде зу ведиромо.

Ведировунд е чире,
Пучунде у э парче,
Лов сохд песде у чире,
Командириш мунд мэхьтел.

Э парче дебугьо,
Раче келе сирот бу,
Э у сирот вобугьо,
Буьзуьрге вождь — Ленин бу.

«Пэхьни сохдем ченд салгьо,
Сироте, терсире ме,
Эз дес беде фашистгьо,
Зобуш буге эриме».

И мерд ве гьем офицер,
Гьэл дешендуьт э еки,
«Хьовир, иму те весер,
Дусд, бирорим э еки».

Э ТОЗЕ ХОРИГЬО

Шолумире эз дури,
Фирсоренуым эри ёр,
Гуфдиренуым эз, дуьли,
Варас хундере, биё.

Гъурлугъ мисохим иму,
Тозе келе хорире,
Бул булинде мубу нун,
Мивиним гьер руз шорире.

Э и тозе хоригъо,
Мидешеним келе богъ,
Мивокуним шегъергъо,
Хъэвъзгъо э сер билогъ.

Рач буй мидуь гъузуьргуьл,
Э богъ иму, э уром,
МэгIни мухну буьлбуьл
Э дигъ иму, э гьер ло.

Дениширем, ёр, э туь,
Биё, биё, э киме,
Виниш коргъоймере туь,
Чуьтам кошдемге туме.

Э кор трактор дениш,
Ве э келе суьмбуьлгъо,

Туьре нивою гьичиш,
Чуь рачи инжо чулгьо!

Веги эз ме шолуми
Эзи тозе хоригьо,
Э лой ёрмени гьони,
Гьеми дуьлме, гьем чумгьо.

БРИГАДИР

Огъили, огъили,
Оммо дуъл ю жогъили,
Кини у, кини у,
Гуит виним эриму.

Кефчини, кефчини,
Э кор колхоз зарбчини,
Кини у, кини у,
Гуит виним эриму.

Ишори, ишори,
Эз гьемейму пушои,
Кини у, кини у,
Гуит виним эриму.

Хундени, хундени,
Ловгьюш гье хэндеи,
Книи у, кини у,
Гуит виним эриму,

У мерд гьисди бригадир
Хубе колхозчи эн дигь,
Кумек бире эриму,
Хьюьрметлугье дусд иму.

СУХДЕ ДИГЬ

Чор тарафгьой
 эн и бисду вишеи,
Инжо дигь бу,
 Песг хунегьо эжеи?
Хунегьоре
 у фашистгьо сухундет,
Сиб доргьоре
 эз бинею векендет.
Инжо дигь бу
 жерге-жерге кучегьо,
Емуьшдоргьо,
 молгьо,
 кергьо,
 вечегьо,
Эйлонмей дигь
 гуьле-гуьле холи бу,
Савзегеи,
 пура зими хорию.
Одомигьо
 кор мисохдуьт э инжо
Мизигьисдуьт
 жофокешгьо э динжи,
Беде фашист
 омо хэлгьгьоре гези,
Руй эн хориш
 инжо бисдо гьирмизи.

Э жигей дигь
хуърде кирпич кураи,
Согъ мундигьо
е гъуьндуьре сараи.
Е тэхьно дор
эз ченд доргьо согъ мунди,
Велггьой доре
зен колхози сэхд гуьрди.
Гяэрсгьой чум зен
э сер велггьо тий бире,
Муйгьой сер зен
э нуьгьре ухшеш зере,
Вединики
амбар зэхьмет дири у,
Гьечи эз вэхд
пушоте пир бири у.
Тигьи месох
туь гяэрсгьоре заруьнжи,
Мивокуним,
ини омори динжи,
У э ишму
гуж сохдетгьо хьэйвонет,
Мипоют тик
э пушой суд инсонет.
И сухде дигь
эз зир хокгьо мэхуьзуь,
Инсонгьо диеш хубте мизуьгьуьт,
Мивокунут
жерге-жерге хунегьо,
Э холигьо хумне мубу хоригьо.
Эйлонмей дигь
мибу боггьо ве боггьче,
Ве машингьош
мигирорут эз куче.

Э ГЪИРОГЪ ЧОЙ

Э гъирогъ чой поисдебу,
Е раче духдер,
Э дес хуьшде у гуьрдебу,
Гъэлем не дефдер.

«Ди беруьм ме совуйтуьре,
Эй духдер Ошир»,
Э пушою куьнд оmore,
Гуфди кук гъунши.

«Ме совугъо не овурдем»,
Жугъоб до духдер,
«Ме эдеме глове берде
Э келе эрхгъо.

Ме эдеме план норе,
Эри усдогъо,
Чуьтам колхоз глов беруьге.
Э лой бисдугъо».

Кук шор бисдо, лап шор бисдо,
Гоф сохдки духдер,
У зиьдтеш ошугъ бисдо,
Э и инженер.

МУЪГЪБЕТ

«Весси э зир доргъо нуьшде,
Вэхиз дарайм э хуне,
Илчигьойтуь эз зу нуьшдет,
Эдет сохденуьт минет.

Туь шор бие боши, духдер,
Эйтуь мозол омори,
Хосдегортуь гьисди духдир.
Омбор хубе домори».

«Дедей, гьэгьри мобош эз ме,
Ме э у кук нис рафде,
Еккейгере хосде дуьлме,
Э гьэд завод кор сохде.

Э у кор ме тэхсир нисдуьм:
Гьерчуй г1эйб ве э дуьл ве
Белки уре ме михосдуьм,
Рази нис бире дуьлме.

Дара гу туь э илчигьо,
Шолум беруьт эй духдир,
Инжимишиш небу ногьогь,
Офд миёв эри ю духдер».

НЭХИРЧИ

Себэхь-себэхь мере эйчуь,
Хэбер сохдей туь нэхирчи?
Гьечу буге зе туь гене,
Раче гьовой балабане.

Гьечунигеш ме имишев,
Не хисирем те нимешев,
Фикирме э лойтуь бири,
Эже бири эн дири?

Э ме руьхшенд сохде гьунши,
Эри чуйтуьни соймиши,
«Нэхирчини одохлуйтуь,
Эзу чуй руз мивини туь!»

Чуй гуьом ме, гоф ме ини,
Ки э иму гьуьзетлуьни,
Жофой жэгичиш, жофой хьэкчиш
Эн чэкмечиш ве нэхирчиш,

Месох фикир, нибу гьичиш,
Сие чумгьо, жон нэхирчи,
Ме гуш дошдем, зе туь гене,
Раче гьовой балабане.

Хун мэгнире, хун гилмгьоре,
Эз дес меше книггьоре,
Гьул скире гуьрде иму,
Мурайм э лой эн дедейму.

БИЕ-БИЕ

Варасденге сэхде герми,
Расиренге мускат, нерме,
Виниренуым тегьенггьоре,
Эёр овурденуым ёре.

И тегьенге э кошдеки,
Э гъэд эн богъ э гешдеки,
Гоф дорёбу ёрме мере,
Эри хосде эй оморё.

Эриме у норёбу вэхд
Гьоргой бегьер гуьрд и тегьенг.
Гьул екире гуьрде-гуьрде,
Э ён дедей эри рафде.

Эжэи ту, эжеи, ёр,
Бегьер гуьрди, биё, биё,
Биё шор сох туь дуьлмере,
Веги эйтуь муьгьбетмере.

ЗЕНГЪОЙ ДОГЪИ

Эз радио оморе сес,
Жун одоми сохдени хъэз,
У сес буьлдуьрчин эн кини?
У сес духдер эн лезгини.

Э сегъне эдей вежесде,
Гуйге эдей товуш жесде,
У раче артистка кини.
У духдер эн даргинини.

Э книг ве журнал вери,
Раче мэгинигъой авари,
Шогъир эн мэгинигъо кини?
Шогъир — эгъуьлменде зени.

Ширин бири онгур эн богъ,
Шив зеригъо теп те ён догъ,
Агроном эн и богъ кини?
У дилбоше зен татини.

Э институт, э кафедра,
Духдер эдее дерс доре.
У духдер — духдер догъини,
У эз чулгъой гъумуьгъини.

Э больница лап эз муьрде,
Чендигъоре хилос сохди,
У духдир эз жэи, кини?
У духдир — духдер лакини.

Э БОГЪГЪОЙ ОНГУРИ

Э гъэд богъгъой эн онгури,
Гуьзет жофо звер бири,
Гуфдирегъой гилме сохдет,
Колхозигъо пушо рафдет.

Веровунди буле бегьер
Гьинорсменде зен — Гуьлбогъор
У кор сохди лап эз дуьли,
Бу гуфдире эй хэлгъ були.

Игид жофой эн колхози,
Эз коргъой туь гьисдим рази,
Варасдет тегъенг ве дор
Э богъ звеной, эн Гуьлбогъор.

Гуьлбогъори нум эн игид,
Э гьер тараф у гьисд бежид.
У сохдени коре темиз,
Зуте расим э коммунизм.

ШИНОХЕ СЕС

Э сер сегьне варафд мэгИни хундсгор,
Сара бала, чуйкле чумгьо, ловгьо шор.
Сер гуьрд хуб хунд мэгИнире у чуйн
буьлбуьл,
Гьер гоф духдер веромо эз дорун дуьл.

Э гушме сес дарафд, сес куйгьне шинох,
Бирден э ёрме омо у дердлуье «ох!»
Э хори эн Китай шиниребуьруьмгьо,
Э у гьизгьинлуье рузгьой эн довго.

Гьемин и духдер бу «ох» зеренбугьо,
Э вэхд эн Чан-Кай-Ши муьрс диренбугьо,
Етим мунде, мухунд дердлуье мэгИни,
Зэхьмет микешигш, мумунд гье гIони.

Раче духдер гIони, жундур гешденбу,
Эй гIоширгьо у парталгьо шушденбу,
Э дуьл хуьшде сэхд гуьрденбу у дерде,
Аста-аста хунденбу у гьер бенде.

Шинохдуьм ме сэхьиб гуьзеле сесе,
Чек зеруьм ме, гьимиш не сохде десе,
Шори сохдуьм, куйгьне шинохе дире,
Диеш гIэзиз хосдуьм ме Ватанмере.

ЕРЕВУРД

И сйлугъэ ёровурд,
Эйме эз жой ёр овурд,
«И ейлугъэ хуб дор туь,
Ме мидорум муьгьбете».

Десме ейлугъэ вегуьрд,
Зу-зу э серме дегуьрд,
Ейлугъ э серме вери,
Муьгьбет э дуьлме дери.

Дир диренуьмге ёре,
Гъуз гуьрдenuьм ме сере,
Денишире э ейлугъ,
Дуьлме бирени очугъ.

И ейлугъэ ёровурд
Эйме эз жой ёр овурд
У дуьлпосо мебугу,
Муьгьбетмеш юре бугу.

ВОЙГЕ

Эз пилокон ворэмо,
Э хунейму диromo,
Почтальси шегьери,
Ловгьюю сохде шори.

У до э ме е чире,
Э когъозгьо пичире,
Когъозгьоре лов сохде,
Войгеймере ме офдем.

Э когъозгьо деbugьо,
Буьруьт келе сиротгьо,
Сирот ёрме — эн солдат,
Ве эн дусдю — эн сержант

Э песолей эн сирот,
Вебу эйме несигIэт:
«Дениш, дениш ёр э ме,
Экинлейтуь миём ме».

НЕНУЙ-НЕНЕМ

Ненуй-ненем, ненуй-ненем,
Ала гуьзлуье духдерме,
Келе бош туь, ширин балам,
Эри никие рузгьойме.

Туьре хунде, келе сохде,
Мирасунум э хубе руз,
Туь мибоши раче духдер,
Ве гьем эгъуьлменде гІэруьс.

Мухуни туь келе гІилмгьо,
Э мердгьоревоз бир не бир,
Мибоши туь е инжинер,
Е небуге хубе духдир.

Ненуй-ненем, ненуй-ненем,
Гирошдет у куьгьне девргьо,
Келе бош туь ширин балам,
Э уьшуьгьги тозе рузгьо.

ЭЗ БУХАРЕСТ

Эз радио э гушме,
Дарафдени раче сес,
И мэгIнире гьеме шев,
Хунденуьт эз Бухарест.

И мэгIни е мэгIнини,
МэгIни эн шолумини,
И мэгIнире шинире,
Дуьл одоми шор бире.

Тозе жире сес доре,
МэгIни эз лой Бухарест,
Жогьул бирет, шор бирет,
Сэхьибгьой эн раче сес.

Эз радиой Бухарест,
Оморени хубе сес,
у е жире сес гьисди,
Сес шолуми нен дусди.

ЭРИ ВАТАН

Эдсѣм хунде эри Ватан игидгъо,
Эри келе мэгІдон шори никигъо,
Эри метлеб, э комини расирейм,
Эри метлеб гьегене мирасимгъо.

Ватан иму келе богъэ хунои,
Ферзендгъою э гъуьзуьргуьл хумнен,
Гуьлгъой эн богъ зиѣд бире рузбе-руз,
Келе бире, муьхъкем бире шев ве руз.

Зинде бирет хуьшг буьруьтгъо хоригъо,
Эдет шевгъ доренуьт келе зимигъо,
Зимигъоре кошдет ферзендгъой Ватан
Ухшеш зеренуьтгъо э шир, э аслан.

Партиейму келе сохди угъоре,
Дори э дес иму келе гІилмгъоре,
Имуре партия сохди мозоллуь,
Бегььргъой эн хори биренуьт куьллуь.

Хуним гене эри Ватан игидгъо,
Эри келе мэгІдон шори никигъо,
Эри метлеб, э комини расирейм,
Эри метлеб гьегене мирасимгъо.

ДУХДЕР

Эй туь, ковтергьой гьоворе хуно,
Гье пар зере гешденигьо духдер,
Гьердов э клуб ве э гIэруси хуне,
Чуьн пегьлуьвон вежесденигьо духдер.

Эй туь, э гъэд фирегуьне завод,
Мошине гьей сохденигьо духдер,
Э гъэд шегьер туьре воисде мод,
Вокурде гешденигьо духдер.

Эй туь, шевгьо эри хунде рафде,
Инженер биренигьо духдер,
Воисде вэхд э дес гуьрде тефде,
Тегьер буьлбуьл хунденигьо духдер.

Эй туь, э гIэрей эн комсомолгьо,
Хуб кор сохде, хьурметлуье духдер,
Э жеи туь товтовие чумгьо,
Эзи дуьлме бошгу туьре хэбер.

Гье пар зере учмиш бисдоригеш,
Дуьлме э туревози, духдер,
И гуьле эз ме не восдоригеш,
Эз туь гъэгьри ме нибошум духдер.

Э ГІЭРУЬСИ

Бийт нуьшим э ён стол, хьовиргьо,
Хурим, шори сохим, дусдгьо-гъуногъгьо,
Сазандаргьо, зенит раче гьоворе,
Вежегьуним гьони гІэруьс, доморе.

Зенит сазандаргьо, хуним е мэгІни,
ГІэруьс эз гІэруьси мебугу пэхьни,
Эри тозе гуьлгьо лово михогьим
Э согьишу мивежегьим, михурим.

Михурим э шори гуьлшоне рузгьо,
Э согьи эн хубе домор ве гІэруьс,
Дуь эз дуьли еки гІов хурденуьтгьо,
Ватаң советире дусд дошденуьтгьо.

Э ЕН ДЕРЬЕГЬ

Пушой себэхь э ен дерьёгь
Э пушой эн келе шаргьо,
Эйчуь поисдей туь духдер,
Сер гъуз гуьрде, фикир сохде?

Э инжиге ме оморем,
Эй рэхь сохде гІэзизмере,
Бурав э дуьл шориревоз,
Биёв э пура десевоз.

Э гъэд дерьёгь туь бош дилбош,
Бура рэхь ник, шор биёвош,
Варас, варас коре биё,
Ме михогьум эйтуь лово.

ТЕ ВЕСЕР

«Балайме туь, гІэзиз ме ту, —
Гуфди дедей э писер,
Биё гІэруьс хогьум эй туь,
Эй зигьисде те весер.

Эй гьер коргьо вэхдиюни,
Э жэгІмист, э дивэгІ,
Вэхд эн верфгьо зимистуни,
Васал зиёд бире жэгІ.

Э хиники емуьш доргьо;
Биренуьт хуьшг, бирэхьне,
Э май, герм биренки рузгьо,
Савзе пур бире сэхьро.

Бегем туь не дирей, балам,
Веромореи пембере,
Суфде сэхд бугьо гьутиле,
Сохдени лов лембере.

Келе куки туь имогьой,
Туь оморей, расирей,
Те чумгьойме гьисдгьо хьэрзо,
Виним гІэруьси туьре».

«Шиновусдуьм, дедей туьре,
Разинуьм ме э гоф туь,

Имогьой туыш шинов мере,
Фикириш сох эри туь.

Гьисд одохлу мере, дедсй,
Э у дуре хоригьо,
Шевиш, рузиш ёр ме эдсй,
Хосде эйме ловогьо.

Винириге духдере туь,
Бирден жогьил мибоши,
Дире рачи эн уре туь,
Эз шори ох мокоши.

Дуь гуьл гьутиней эн духдер,
Э сибгьой богь хумнеи,
У гьем гьисди хубе духдир,
Гьем усдой кор хунеи.

Дедей ме туь, дануьсде бош,
У ченд зене, ченд мерде,
Эз ченд келе нечогьигьош,
Хилос сохди, эз муьрдеш.

Дие эй туь чуй гуюм ме,
Хубиюре гьэдер нисд,
Энжэгь илленики оммо,
Духдер эз Догьисту нисд.

У гуьзел эн Украини,
Зигьисдени э Херсон,
Имогьой туыш дениш, виниш,
Гу гоф туьре, дедей жон.

Гьелбет у нисе дануьсде,
Зугьун деден туре,

Бегем э гъэд эн Догъисту,
Ченд зугъун не дери?»

«Балайме туь, гІэзизме туь, —
Гуфди дедей э писер, —
Разинуьм ме, веги эй туь,
Зигъит эйшму те весер.

Бешгъэ нисди, Украинеш
Келе бирор имуни,
Зугъунгъойму бешгъайгеш,
Хурденимгъо е нуни.

Бегем кукгъой Украине,
Кумек небири эйму,
Эй азади сохденге женг,
Шуьвергъо, бебегъойму?

Бегем бебейтуь, балайме,
Э рузгъой эн довгІои,
Эй азади Украине,
Жун хуьшдере не дори?

Лап хуб мубу, балайме туь,
Гуфди дедей э писер,
Биёр эз Украине туь
Зене, ве зигъ те весер».

Э ЁН ПРАГА

Пушой довгю варасде,
Э ён Прага, э куьнди,
Эденбирим дарафде,
Э е келе раче дигь.

Э кучегьой келе дигь,
Шичовусдим ссс шори,
Бисдорут инжо веде,
Зенгьо э дес гьоб шири.

Э десгьой эн омборгьо,
Колачгьой эн нун дебу,
Мозоллуе духдергьо,
Десдегьой гуьл гуьрдебу.

Веди бисдо пире зен,
Гуйге мум бу руй эн у,
Видовусд у э посой,
Десдей эн солдатгьойму.

«Поит, поит гӀэзизгьо,
Гирит и пейлей шире»,
Гуфди ве тий сохд гӀэрсгьо,
ГӀэрсгьой эн шорире.

Песде диреним эдей
Лово хосде эриму,
Чуьтам ки сигьде дедсӀ
Хосдеге эй кукгьою.

РАСДЕ КОР

Шолум эйшму Вьетнамгьо,
Фирсореним эз дури,
Гирошдет де четинигьо,
Омори у руз шори.

Фурмуш нибу, нибу эз ёр,
Игидигьо э дурфу,
Дуьшмере сохдейтгьо бигор,
Э ён Дьен Бьен Фу.

Эри кор азади бердейт
Ишму женге, игидгьо,
Кешуьтгу буржуйгьо дерде,
Куьнди гІэжел эн угьо.

Дузе кори — кор азади,
Гьисди дуьл иму гьемин,
Кор сохдени эри расди,
Рэхьбер ишму Хо Ши Мин.

Эз чор тараф хори, гьово,
Денишире э ишму,
Эз дуьли хосденуьт лово,
Жофокешгьо эришму.

МАЙ

Э май доргъо вараюсде,
Гуьлгъой ишу хунче бесде,
Буьлдурчингъо десде-десде,
Хунденуьт: «май эн хэлгъгъои,
МигИид васал нен гуьлгъои».

Э май ловгъо хэндуьсденуьт,
Жовонгъо соймиш сохденуьт,
Э дуьл герми деберденуьт,
Руз май мигИид жовонгъои,
МигИид васал нен гуьлгъои.

Э май ватан тов-тов доре,
Жофокешгъо дуьлшор бире
ГІэилгъоймуш гъэй шор бире,
Руз май мигИид гІэилгъои,
МигИид васал нен гуьлгъои.

Э май фегъм бире гъувотгъо,
Сер тик бире жофокешгъо,
Дерд вечиренуьт гІоширгъо,
Руз май мигИид эн жофои,
МигИид васал нен гуьлгъои.

Э май меш лап шор биренуьм,
МэгІни нуьвуьсде хосденуьм,
Руз май мигИид шогьиргъои,
МигИид васал нен гуьлгъои.

МЭГНИ ЖОГЪИЛЕ СОЛДАТ

Ини омо нубот имуш,
Ме рафдени бирем дедей,
Балайтуьре месох фурмуш,
Ме рафдени бирем, дедей.

Хурдем хьэлоле шир туьре,
Хурдем нун эн жофой туьре,
Эри дошде динжи туьре,
Ме рафдени бирем, дедей.

Еки туьни, еки Ватан,
Гьердуюшмуре дусд мидорум,
Туьфенг э дес, уёгъ бире,
Эйшму гIуьзет ме миёрум.

РЭХЬ НИКИ

«Бура рэхь ник, шор биёвош туь ёр ме,
Э туьревоз, мубу ёрме и жунме,
Эн туьни ёр гьемей жунме, глутьмуьр ме
Игид биё, дениширем, соймиши.

Дуьлме герми мивогорди гуфдире,
Игид бегем эз муьшд дуьшме офдоре,
Э синейтуь орденгьоре веноре,
Жун согь биё дениширем, соймиши.

Эйтуь Ватан кумек мубу э унжо,
Пэхьнуь мебош э посогьо, э куьнжгьо,
Варас женге бие гене э инжо,
Чуме рэхьуьм, дениширем, соймиши.»

«Чор сал туьре э ёр гуьрде гешдем ме,
Жофой туьре э женгевоз дошдем ме,
Вепичире, дуьшмегьоре куьшдем ме,
Эй туь динжи бу гуфдире, соймиши.

Эз гьово сайл рихденбугеш э серме,
Э гьэд довгю четин бугеш эриме,
Туь гьемише дебирей ёр э ёрме,
Туьре фурмуш не сохдем ме соймиши.

Эз Ватан ме гьуьл додоре дуьшмере,
Эз дес уьлуьм хилос сохдейм ишмуре,
Гешдем ме чор тараф хори, чуьшмере,
Оморем ме э ён ёрме, соймиши.»

ВАТАНМЕ

Э Китай гьисдики, э рузгьой эн довго,
Гээзизе Ватанме сэхд э ерме омо,
Лэггэре вокурде, хундуым э тати,
Китайгьо пуьрсуьруйт: «Туь коми миллети?»

— Миллет ме келси, гьисд миллет совети,
Мэггире хунденуым э зугьун тати,
Ме хьэсуьл оморем э догьгьой Догьисту,
Э мэггдон бирори, шолуми ве дусди.

Гуфдируым ме гене э гьемей энугьо
Бешгэ нисди гьич э иму миллетгьо
Урусгьо ве гьумугь, аваргьо ве лезги,
Хьовируйт, бироруйт гьемешу э еки.

Ве гене э ерме омори Догьисту,
Бирори ве дусди гээзизе хэлгьгьойму,
Э ерме оморот у гьуьндуьре догьгьо,
Куьллуье бегьергьо, серине билогьгьо,

Ноябрь бисдьекуым сал э ерме омо,
Чуь мегьиге у мегь мэгглуьми э гьеме,
Автономия бисдо э у руз э догьгьо,
Лап гуьзел бисдоруйт шегьергьо ве богьгьо.

ПОЭМАГЬО

ИГИД ЖОФО

(Поэма)

Фикир сохдем омборе вэхд,
Нуввуьсуьм е поэма,
Гешдем хэйли, гешдем ме сэхд,
Нумгьо, сюжет ве тема.

«Э же рафде, чуй гешде туь? —
Пуьрси гье ебо дуьлме, —
Воку чуме, дениш хуб туь
Э ентуьни поэма.

Бегем келе десдон нисди,
Зиндегуни Гюлбогьор.
Дефдертуьре ги нуввуьс туь,
Эгер гьисдге, туь шогьир».

«Бошгу, туь гуфдире мубу», —
Жугьоб дорум дуьлмере,
Токи мере хьэвес, эшгь бу,
Нуввуьсуьм поэмаре.

Гюлбогьор, духдер Догьисту —
Келе игид эн жофо,
Хьэрекетуьм эй нуввуьсде,
Эйтуь эшгьлуье гофгьо.

ГЮЛБОГЬОР ГІЭИЛ ГЫСДИКИ

Дигь эн Муьшгуьр пэхьни бире э више.
Не шев, не руз нивини у товуше,
Чуькле-чуькле хунелегьой эн гуьли,
Вогосире мундебуьруьт э хори.

Эйлонмей дигь тике-тике зимигьо
Муьлкедоргьо хэйре миберд эз угьо,
Ранжбер энжэгь хише зере, г'ов мидо,
Кемерю гьэд, божэхь мерафд э гьово.

Эз жомогьо шеи шовол вокурде,
Ранжбер мирафд эри зими дурунде,
Энгуьшдгьой пой медиромо эз тирох,
Эрэгь эн пушони тегьер г'эрс мирихд.

Гьечи кешире муьрс Шоул муьшгуьри,
Дерд хуьшдере нигуфди э ошкори,
Муьгуьрд гьэгьре косиб э дуьл эн хуьшде
Кор мисохд у чор духдере эй дошде.

Еки эз у чуькле-чуькле духдергьо,
Бу чуьклеи духдер Шоул — Гюлбогьор.
Пой бирэхьне, ранг сифет ю кегьробо,
«Нун сурси кей мухури туь ебо!»

Гьечи гуфдирембу дедей эн духдер,
Эри ферзендгьою дуьле сухунде,
Гьечи фикир мисохд бебей, Шоулиш,
Кемер хуьшдере гьэд сохде э сер хиш.

Езугьлуь бу г'эили эн Гюлбогьор
Езугь келе бирет угьо чор хэгьер
Не дануьсдет угьо чуьйге хундеи,
Эз г'эили дебирет э гьэтрэн.

Гъеле гІэилле бу э дигь Гюлбогъор,
Э сер кифлет бебе омо беде кор,
Нун дорогор офдо э хъэлов домунд,
Амбар не кешире печогъ бисдо муьрд.

Дуьваздегъиш небиребу Гюлбогъор,
Дедей муьрде, соил мундгъо чор хэгъер,
Имогъойле фикир сох туь, хундегор,
Чуьтам зигъисдетге угъо э у дсвр!

Юхсул мунд у сара хуней эн гуьли,
Вогосире мундебугъо э хори,
Могъбул бисдо сифет чуькле гІэилгъо,
Дуь эз еки чуькле бугъо соилгъо.

Чин келеи хэгъер — Михэл гІэрс э чум,
Пой бирэхъне, хъэсде-менде гъе э чул,
У микеши зэхъмет эри кулакгъо,
Гъуьрчуьм-гъуьрчуьм мисохд юре мужакгъо

Михэл деде бисдо эри хэгъеру,
Гуфдирембу: эйшму ме нун миёрум,
Омон кирой зэхъмет гъечи кем бисдо,
Сэхъиб хори юреш бегъем нун нидо.

Вадарафдуьт еки-еки хэгъеру,
Пой бирэхъне, пара, жундур э буру,
Гъерчор ишу рафдуьт эри бил зере,
Муьлкедоре — сеге эри хэйр доре.

Чуькле буьруьт гъеле десгъой Гюлбогъор,
Э у десгъо келе гъэбер варафдгъо,
Кор несохде небу духдере чоре,
Гъечи соил бире домунд э сатра.

ОДОХЛУ

Эз Белиджи э лой Муьшгуьр сэхд гужлуь.
Эденбу гьей сохде гIэсбе е гIэтлуь,
И жогил бу ранжбер эз дигь
Хошмемзуьл,
Мидениши э лой више фит мизе.

У оmore э ен Муьшгуьр расире,
Поисд, е гIоние духдере дире,
Булушию пелуь-пелуь эз жуьгьго,
ГIожиз буьруьт сие гIэрслуье чумьго.

Пой бирэхьне, гьупи э дес, сер ю гьуз,
У нуьшдебу э ён тохгьой эн гьэрпуз,
Хьэрекет бу э гьэд бисду Гюлбогьор,
Эри лугьой эн нун сохдембу у кор.

ГIэтлуь эз гIэсб хуьшдере шенд фуromo,
Зури-зури э ён духдер куьнд омо,
Сере гьуз гуьрд у духдере хуб вини,
Сиегь бугеш, сифет ю бу хун ширин.

Эз гIэили, э зир гьызгьин эн офдо,
Сифет етим э кор эденбу сухде,
ГIэтлуь — Довид, не пуьрсире вараси,
Чуьжире гьэм кеширеге и косиб.

Духдер, дениш э ме гьери е кемлей,
Меёвгу гIэйб туьре эз ме, жон гегей,
Туь мегуки ме э кул гIэсб гешденуьм,
Туьре хуно меш бисдугьо кошденуьм.

Туь гу э ме эз кигьонге, духдер,
Сифет туьре герми эдей сухунде,

Езугъ нисди бегем э у балайтуь,
Эз гІэили хуьрд бирени кемертуь.

Жугъоб доре недануьсд де Гюлбогъор,
Похли-похли гІэрс тий бисдо гьелбегьел,
Очмиш бисдо ярай эн дуьл гІэили,
Чуь зобуни, чуь гъэзоби соили!

Довид негъишд дие лербегъо дорд дуьт
Э пой вэхуьшд, у эз вожей эн гІэсб гуьрд,
Согъ боши гуфдире, у гьей сохд гІэсбе
Тузгъой хори дуз варафдуьт те асму.

Чуме чару сохд Гюлбогъор эй дире,
Пар воромо у жогъиле духдере,
Ки биё бу и кук инжо омогъо,
Шекуьл эн у домунд э дуьл Гюлбогъор.

Амбар буьруьтгеш э Муьшгуьр гІонигъо,
Кем нибисдо эзу дигъбон мэгІнигъо,
Еки мухунд мэгІни, сере гуьрде гъуз,
Екке мухунд эй биёвгъо шэре руз.

Кими мэхьэл э ён сара хунеле,
Мугуиге оморембу сес нэле,
У сес дердлуье мэгІнигъо мибисдо,
Ухшеш мизе э гъовой эн гирисде.

Е шэв гьечи Гюлбогъор э хундеки,
Эз гъовош верф э тегьер эн хуьрдеки
Дер етимгъо куфде омо эз буру,
Одомигъо дироморут э дору.

Довид ранжбер фирсорербу илчингъо,
Етим, сэхьибсуьзиш гьисдге Гюлбогъор,

Эй пуьрисре разименди духдере,
Э жогъиле ранжбер эри оmore.

Э меслэхъэт нуьшдуьт ебо хэгъеру,
Эри атказ сохде небу де чоре,
Песде угъо рази бире э еки,
Э Гюлбогъор гуфдиренуьт рэхъники.

ГІЭРУЬСИ

Хиник бисдо, дегуьрд гуьрвей зимисту,
Э зир верфгъо домундут богъ не бисту,
Эз Эгълеби дуз те Муьшгуьр вишегъо,
Депичире мундебуьруьт э верфгъо.

Э дигъ Муьшгуьр э и сэхде хиники,
Одомигъо оморенуьт эй ники,
Оморенуьт эри берде гІэруьсе,
Дигъбонигъош кура бирет э сесгъо.

Э кул гІэсбгъо рач венуьшдет жогъилгъо
Э сер фургъун жиге гуьрдет огъилгъо,
Э сер домор раче килэхъ бухоре,
Вежегъ-вежегъ э сес зурнов-нугъоре.

«Эжи гІэруьс, ведировгу Гюлбогъор!»
Эдет хэрой сохде мердгъо ве зенгъо,
ГІэруьс э дору эдее гирисде,
Парталгъоре вокурдени варасде.

Эдет хоши гуьрде юре согъдушгъо,
Моч сохденуьт дуь екире хэгъергъо,
Пушой рафде биренуьт деш гъэле-гъэл,
ГІэруьс чаруьсдени э лой эн Михэл.

Дедей нисди гІэруьсе
Хунут мэгІни гІэруьси,
Е шевле мигьмун дедей,
Е рузле мигьмун дедей
Эз дедей чор хэгьер мунди,
Руфдениш ки чи немунди,
Хунут сэгьдушгьой эн гІэруьс:
«Хунегьой дедей руфдени мунди,
Хунегьой дедей шушдени мунди
Е шевле мигьмун дедей,
Е рузле мигьмун дедей».

Е мэгІниге хунде омо игІэре,
Келе зенгьо дироморут э гІэре,
Рэхьник сохдуьт и етима гІэруьсе,
Хосдуьт эйю хубе, шорие рузе.

ГІэруьс веди бисдо э миглей эн хэлгь,
Э пушони гІэсбгьо ейлугь бесд Михэл,
Ижире бу куьгьне гІэдот э угьо,
У бу гьэдимие гІэдот бебегьо.

ГІэруьс, домор нуьшдуьт е рач э фургьун,
ШэгІмгьо гуьрдуьт э посочу духдери,
Зурновчигьо зеруьт раче гьоворе,
Фургьунчигьо гьей сохдуьт сэхд

гІэсбгьоре.

И руз бисдо мигІид эри Гюлбогьор,
Хэгьергьоюш бисдорут лап келе шор,
Хилос бисдо эз гьули гьэровоши,
Не дануьсд у чуьниге де сёркуши.

Э ХУНЕЙ ШУЪВЕР

Хошмемзуъл тозе ватан Гюлбогъор,
Эйлонмею више, богъгъо, те шегьер,
Мара хуно пичиребу Рубас-чой,
Шулбут, сазан мескен зерет э инжо.

Пушой сѣбѣхъ сес миомо эз куче,
Мибисдо у сес балабан нэхирчи,
Зенгъой дигъи гъишде ширине хове,
Мадарафдуът эри дуъшире гове.

Гюлбогъориш хове гъишде мидарафд,
Шир муьдуъши, говю э нэхир мирафд,
Мидировунд шире песде э хуне,
Нивоно у дие десе э чуне.

Дегиш бисдо зиндегуни Гюлбогъор,
Довид эйю бѣхш миовурд эз шегьер,
Ширин-ширин гоф мисохдуът э еки,
Эжеб игъо буьруът эз дуъли еки!

Жогъиле зен гъеле бегъем невини,
Эзи шоре зиндегуни ширини,
Гъелем фурмуш небиребуьруът гӀэрсгъо,
Э гуш дарафденуът усоле сесгъо.

Хэбер омо довгӀогъои гуфдире,
Довид ранжбер э салдати офдоре,
Хэбер омо эри Довид эз шегьер,
Тѣхноле мунд тозе гӀэруьс Гюлбогъор.

Небу инжо э куьндию хэгьеру,
Руз кор сохде, шевгъо муьнуьшд э буру.
Фикир мисохд, лово мисохд эй шуьвер,
Ерме биё и дуьмереш эйтуь бер!

Ёр вогошд тозе хэбер овурде,
Никалае дие эз тэхд фушендет!
Веди бири келе чуьшмей азади,
Ватан бисдо шоре Ватан Совети!

Келе шори офдо э дуьл Гюлбогьор,
Шоре хэбер овурди эрию ёр,
Дие хилос мубу косиб эз бигор,
Гуж нисоху де гьич э хэлгь муьлкедор.

Хэгьергьоймеш нун сурои мухурут,
Эри хуьшде угьо хори микорут.
Пар воромо косиб-г'юни дигьбоне,
Совет омо, хуььрмет бисдо чупоне!

«Охойш» — сохде нефес кеши фугьоре,
Эз чор тараф омо сес эн нугьоре,
Тик варафдуьт гьирмизине г'элемгьо,
Э зверсер эн хунегьо, хьэетгьо.

СУЬФДЕИ Г'ЭИЛ

Довид — ранжбер вокошире гьулгьоре,
Де инжимиш не сохде Гюлбогьоре,
Вегуьрд хише, у вадарафд э зими,
Берд эй кошде зерде тумгьой гендуьми.

Сохд хьэрекет эри куьллуйе бегьер,
Бигьил сурои бу чумгьой Гюлбогьор,
Эй зуригьо миёв э хуне шори,
Г'эил миёв э и хуней ранжбери.

Ногьогь гурунд нисе гешде Гюлбогьор,
Фикир сохде ве гьем у бирени шор,

Терсирсни, дуьл юш гурунд бирени,
Эхи и суьфдси гІэил эн уни!

Шохьонгумгьо Довид эз чул вогошде,
Гюлбогъоре э чумевоз у гешде,
Эжеи туь, чуь хэбери эз туь, ёр,
Жогъил бири, чуь рач бири Гюлбогъор!

Еки эз и рузгьо эз кор оmore,
Довид э дигь келе сесгьо шинире,
У беbei, у бирени келе шор,
Э хунею кук овурди Гюлбогъор!

Эгер беbe гьисдиге туь, хундегор,
Туьш ужире бирей э вэхдию шор,
Бегем гьисди э и гІуьлом хубе мерд,
Не воюгьо э хуней хуьшде ферзэнд!

Э и хотур э дигь бисдо суьгІуьдо,
Гьечи небу э вэгІдой эн мигІидгьош,
Кейвонигьо кинле воно э буру,
Эз дигь Муьшгуьр зу оморут хэгьеру.

Косиб бугеш вараюндут гуфере,
Михэл гуфди гІэсуьлменде гофгьоре,
Куьшде омо е чогъэ гов эй шори,
Шороб тигьи бисдо инжо э хори.

Диеш гІээиз бисдо эй ёр Гюлбогъор,
Куке дире, Довид бирембу лап шор,
У мугуфди: туь зу келе мибоши,
Нигьилуьм хунде туьре мишно не раши.

Келе гІилмгьо михуни туь э Масков,
Туь мибоши, эри хоригьо усдо,

Е агроном, е инженер машингьо,
Гьони вихде мубу хубе пишегьо.

Чуь хэёлгьош добу э дуьл эн ранжбер,
Хьэсрет домунд э дуьл жогьиле бебе,
Рувин гьеле дуьсалелеш нисдики,
Зеню гене тозе бордор гьисдики.

Нечогъ бисдо Довид, офдо э хьэлов,
Эз сер те пой домунд э гьэд эн элов,
Не вотовусд, муьрд нун биёр эн хуне,
Гюлбогьор куфд сер сифет ве гьутине.

Хошмемзуьл зе эй Довид войзари,
Келе зенгьо зсеруьт муьшде э зани,
Езугъ бисдо гене э туь, Гюлбогьор,
Мунд шуьверсуьз жогьиле зен, зен бордор.

Чуькле куклеш э сер гьужогью вери,
И чуьжире бедмозоли, чуь кори!
Чуь мисохум, эже мурам имогьой,
Герек нисди, нирам эз инжо эжой.

Гьечи фикир сохде бие зен бордор,
Гьупи э дес гуьрде мирафд у э кор,
Эри дошде, келе сохде баларе,
Нишоней эн жофо кеше бебере.

Руз шохьонгум э ён нуькерей Рубас,
Дигьбонигьо шиниренуьт келе сес,
И сес буьруьж бу эз хуней Гюлбогьор,
У суьфделе вьгошдебу эз кор.

Дерд хурд, гирисд, э ёр овурд Довиде,
Песде инжо у зенд нум эн Довиде,

Эз гьер тараф зенгьой дигьй оморут,
Эй зенде зен угьо хэшил вонорут.

Еки дедей бисдо эри зенде зен,
Еки хэгьер бире эй ю чигьо берд,
Не шев, не руз тэхьно немунд Гюлбогьор,
Энжэгъ нисе рафденбу эз ёр ю ёр.

Е кем келе биренге нум эн Довид,
Дедей юре хуб э гьужогъ мивегирд,
«Нумтуь хубе корсох бири — мугуфди,
Миё боши туь эз бебе зиёдте.

Имогьойле гIуьмуьр дедей эйшмуни,
Зиндегуни ве метлебме ишмунит», —
Хуьшдере дуьл доре, сере тик гуьрде,
Хиш не чине муьхькем э дес вегуьрде.
Мурафд э чул эри зими дурунде,
Хубе корсох эз кор нисе вомунде!

ШОРЕ ХЭБЕР

Хошмемзуьл вокурдебу сипии,
Верфгьо пур э мейдузи, тепеи,
ГIэиллегьош эз хиники вирихде,
Эдембуьруьт э хунегьо дарафде.

Эз тов хуней эн Гюлбогьор э буру,
Эдембу сэхд ведироморе дуре,
Э гьэд хуне, э ён кинле гIэилгьо,
Нуьшдембируьт сохдембируьт возигьо.

Дедей гьэриш мисохд э печ гIэтоше,
Эри хуб герм сохде домунде гIоше,

Ёкем тоб дит, гьони чоиш муьдуюшуй,
Гуфди дедей, денишире э ишу.

Песде чаруьсд дедей э лой пенжере,
Вини чуйтам омореге раче верф,
Ве гуфди: дие гГордиш не мунди,
Гьич хуб нисди эй косибгьо зимисду.

Евош эз зир чум дениши э кукгьо,
Ебо келе мибисдорутге игьо!
Эи туйтем дер хунере вокурде,
Э сер хуьшде е куьгьне шол дегуьрде,
Зу диromo хэгьергили Гюлбогьор,
Милко дедей чуькле-чуькле етимгьо.

Вэхуьшд э пой сэхьибхуне эз хори,
Э руй Милко вобу зурбое шори,
Нуьш, хэйр гердо, туй эдее хэндуюсде,
Э же бири, хэбер чи шиновусдей?

Ме эритуь шоре хэбер овурдем,
Э сер нимдер нуьшде Милко жугьоб до
Дигьбонигьо хьермэхь бирет эеки,
Колхоз кура сохдет эри кумеки.

Не вараси суьфде гофе Гюлбогьор,
Мэглэноре дануьсдки бисдо у шор,
У Милкоре нуьшунд келе хуьрмет сохд,
Эз лугьонди дуьл воромо суке «ох»!

Гьовой рузиш дегуш бисдо гье бирден,
Ригаз чуьшме диromo эз тирак дер,
Верфгьой хориш сер гуьрд эри хьэл буре,
Видовусдут эри туп-туп возире,
Гэилгьой дигь, шори сохде эз герми,
Эдет куьнд биренуьт рузгьой эн гьоми.

СУФДЕИ ВАСАЛ КОЛХОЗИ

Васал, васал эн колхози куьнд бисдо,
Дигьбонигьо э богъ, э чул, э бисду,
Вадарафдуьт эй дор кошде, тум шенде,
Кулегьоре эз бинегьо векенде.

Зиёд сохде мейдузие хорире,
Колхозигьо бердуьт хубе гелире,
Инжо зенгьо пес не мундут эз мердгьо,
Хьэрекетуьт эй кор сохде э мержгьош.

Эз гIэрешу оморени сес овоз,
МэгIни эри гуьрд бирей э колхоз,
И сес зени пушотегьош хундембу,
Гириздени, заруьнжие мэгIни бу.

Имогьойле эдей хунде эй шори,
Раче гьово, гьовой хэлгьи — овшори,
Хунденигьо сес кини мэгIнире,
Гюлбогьор нуми хунденигьо зене.

Эй сесию кумек биренуьт сесгьо,
Дуз те више оморенуьт и сесгьо,
Гюлбогьор дуьл доре зенгьой дигьире,
Корим зу варасим келе зимире.

Гьерчуь сохдим имогьойле эймуни,
Эй биевгьо рузгьой гIэилгьоймуни,
Туь, Гюлбогьор, не терсирей гьич эз кор,
Туь бил зерей, туь тум шендей боре-бор,
Э мердевоз гьич не мунде посово,
Дурфуш бирениге тий э сер, эз гьово:

Туь э колхоз эй туь мозоле офдей,
Партиейму норигьо рэхьо рафдей,

Дирейгеш туь эз кесиге шефдире,
Эри дузи дузе гофе гуфдирей.

Ногьогъ нисе гуфдиренуьт дигьигьо,
Гьинорменди, гІэсуьлменди Гюлбогьор,
Игид бири э кор зени, эн мерди,
Амбаргьоре э кор пушово берди.

ГИРОШДЕНГЕ ХЭЙЛИ САЛГЬО

Оморенуьт зури-зури гирошде,
Васал зимистуре посово гьишде,
ГІэиллегьо келе бире ве хунде,
Кумек бире эри бебе ве деде.

Еки э гъэд богъгьой колхоз кор сохде,
Екке эри агрономире хунде,
Е ненге эй инженери хъэрекет,
Рафдени э Масков, э Ленинград.

Э и салгьо биребуьруьт шоригьо,
Хубе бегьер дорут богъгьо, хоригьо,
Келе бире гІэиллегьой Гюлбогьор,
Рувин хунде, Довид сохдембу хуб кор.

Гюлбогьор ниет сохд эй гІэруьс хосде,
Огол зере хэгьер, бирор ве дусде,
Эй вегуьрде хъэсрете эз дуьл хуьшде,
Э ён гуферей эн неве эй нуьшде.

Эри Рувин у гІэруьсиш дирету,
Хунегьореш е рач гуьлхъэк зерету,
Бигьил ебо и бичингьош варасуьт,
Э онгургьо муьнуьшиним гІэруьси.

Хубе ниет э дуьл дедей дерики,
Келхозигьо э бичингьо биреки,
Беде хэбер дарафд э гуш Гюлбогьор,
Э сер Ватан э женг омо дуьшменгьо.

Довгю сер гуьрд, гурунд бисдо овхьолет,
Эй азади э пой вэхуьшд вилает,
Ерэгь э дсс дезде-дезде жогьилгьо
Рафдуьт э лой довгю кукгьо эз дигьгьош.

Похли-похли гIэрс тий сохде Гюлбогьор,
Дуь хэлефе рэхь сохд дедей те шегьер,
Песде лово хосде гуфди Гюлбогьор,
Бурайт, игид бошит, биёвошит шор!

Э РУЗГЬОЙ ДОВГЮ

Ватан — дедей, ширини туь эй ферзэнд,
Эй гIуьзет туь вэхуьшд э женг зен ве мерд
Дес бирори э дес зере ченд миллет,
Эз чор тараф эн буьзуьрге вилает,

Урус, латыш ве игидгьой Казахстан,
Гуьржи, карели ве кукгьой эн Дагестан,
ГIэлем Ленина тик гуьрде, пушово,
Рафдуьт эй азади, э женг, э гьовхо.

Шев руз лово хосде эри хэлефгьо,
Диеш бсжид бисдо э кор Гюлбогьор,
Гьем э гьугьэр, гьем э бичин, э зими,
Гьем э богьгьой онгур — нерме, ойзими.
Чум э рэхьбу, хэбер не бу эз кукгьо,
Кей марасуь ярам и беде довгю!

Э БОГЪГЬОЙ ДЕРБЕНД

Онгур богъгьо вадабуррат шегьере,
Жофокешгьо воровундет бегьере,
Нерме, мускат, огьодои, гуфдире
Колхозигьо тэгІриф доре, шор бире.

Э гъэд эн и келе богъгьой эн Дербенд,
Э зарбевоз кор сохденуът зен ве мерд,
Эй вегуърде буле бегьер онгуре,
Эй игидгьо э фронт эй фирсоре.

Руз зимисту кура бире булутгьо,
Дегуърдебу, сиегь бире ранг гьово,
Эз лой дерьёгь оморембу хиники,
Луьгегьой дор расирембу э еки.

Кулок микешигеш биле эз десгьо,
Эз кор посо нипоисдуът гьич зенгьо,
Бее берде хорире бил мизеруът,
Ерх векенде, е хуб гІовиш мидорут.

Эз четини не терсире Гюлбогьор,
Мидебисдо у э пушой эн зенгьо,
Темиз мисохд коре звеной эну,
Э мердевоз мерд мибисдорут зену.

Е руз зенгьо э богъ э кор дерики,
Руз поизи угьо богъгьо чиреки
Эй Гюлбогьор когъоз омо эз дури,
Суьфде ловгьою шор бисдо эз шори,
Песде офдо у э гІэрей луьгенде,
Чуьтар мубу эри бала дуьл деде!

Хэбер нисди эз дуь хэлеф Гюлбогьор,
Эй гІэилгьо дуьлюре берди нугьор,

— Мскуыш туь хуышдере, э духдер, тик
пой. —

Хоши гуърде, эдей гуфдире Милко.

Гене ярай эн дуыл бирени келе,
Руз кор сохде, шевгьо зерени ноле,
Э чуй рузгьо, четинигьо, чуй коргьо,
Келе бире вороморет у кукгьо...

ИГИД ЖОФО

Пулат биребебей жендек Гюлбогьор,
Муьхькем бирет гьулгьой эн у э гьэд кор,
Мугуиге эз цемент не эз гьову,
Дуьруьсд сохде, бегьем бири дуыл эн у.

Тэхьно не бу э гьэд колхоз Гюлбогьор,
Эз у бэгьэй гене буьруьт дедегьо.
Вир сохдетгьо э и довго ферзенде,
Ве гьэилгьо хьэсрет мунде эй бебе.

Колхоз бисдо кифлет эри Гюлбогьор.
Гьер зен инжо бисдо эрию хэгьер,
Мердгьош бирор бире, муьгуьрдуьт хоши,
— Миёв хубте рузгьо, дуыл шор мибоши.—

Омо гирошд е хэйли взхд, е ченд сал,
Жигей зимисдуре омо гуьрд васал,
Рузгьой довгош дие мундуьт посово,
Герме чуйшме веди бисдо э гьово.

Колхозигьо кура бире э гьэд богь,
Э зир серине дор, э ён догь,
Суйгьбет сохдут эз товун эн бегьергьо,
Эри кошде тозе-тозе тегьенгьо,

Э и суьгьбет эз нуминей эн зенгьо,
Вэхуьшд гоф сохд, теклифи до Гюлбогьор
Чуьтам бие гьурлугь буге луьгенде,
Эри эз богь буле бегьер вегуьрде.

Сипре руьшгьо, куьгьне богьбургьой шегьер,
Дес вегуьрдуйт эри гофгьой Гюлбогьор,
Песде угьо дуй э еки дес доре,
Пушо бердуйт соревнованиере.

Э и зуринму хэбер дануьсдим,
Звенуйтуь буле бегьер вегуьрди,
ТэГрифини богь звеной Гюлбогьор,
Э гьэд гьеме колхозгьой дигь, шегьер.

Пуч не бисдо жофой гьултуь, Гюлбогьор.
Эз коргьойтуь хуькуьметиш бисдо шор,
Нум зен догьи э вилоет лов бисдо,
Э синейтуь орден Ленин уьшуьгь до,
Нум игиди омо эри зен догьи,
Ярашуьгь до э у астарай эн суьрхи.

КОГЪОЗГЪ

Руз понзи Игид эз кор вогоще,
Гьэм когьозе вини э хуней хуьшде,
Ки фирсори ярам и когьозгьоре,
Дедей э ёр овурд гене кукгьоре.

НэГ, Гюлбогьор, когьозгьо эз угьо нисд,
Могьбул мебош, Игид, туь гьич мегирис,
Туьре кукгьо омбари э вилоет,
Виниш эйтуь шолумигьо фирсорет:
Кукгой совет — салдатгьо эз Сахалин,

Колхозчигъо эз хоригъой Украин;
«Дедей иму, хэгъер иму, Гюлбогъор;
Эз игиде жофогъойтуь бирейм шор,
Гене хосденим имугъо эрнтуь,
Эз сал бе сал зиёд бугу гIуьзеттуь».

ГIэрсгъой шори тигъи сохде Гюлбогъор,
Чуь амбари уре бирор ве хэгъер,
Э чор тараф келе ватан Совети.
Гюлишоне Ватан социалисти.

ЭРИ ШОЛУМИ

Э зал Верховный эн Совет Догъисту
Е шохъонгум гирошдигъо зимисту,
Кура бире оморебу векилгъо,
Эз колхозгъо, эз заводгъо, эз чулгъо.

Инжо добу фэхълей нефти буругъгъо,
Чупон, зоотехник эз лой етэгъгъо,
Шогъир, духдир, студентгъо ве гIилмчи,
Ве дедегъой гIэил, ве гъем гъурлугъчи.

Угъо гъеме буьруьт е гоф ве е дуьл,
Эй шолуми фикир сохдуьт эз эгъуьл,
Вир бошутгу, сур бошутгу эз гIуьлом
Кире воисдеге женгъо, довгIогъо.

Еки-еки э трибуна варафде,
Эденбуьруьт гъовхочигъо гоф сохде,
Песе угъо Гюлбогъоре винире,
Гофгъой эн и келе зене шинире,
Зеренуьт чек, рази бире эз Игид,
Э пире руз э кор гъисдигъо бежид.

Муьшгуьригьо миёсд бире инжиге,
И Гюлбогьор у Гюлбогьори бегем,
Белким бовор нисохутгеш дигьигьо,
Пир биригеш, кемер тики Гюлбогьор.

Э тен Игид тозе кастум трико,
Э синею жерге-жерге медалгьо,
Гьобугь верие десгьоре тик гуьрде,
Игиде зен догьи эдей гоф сохде:

«Дедей бирем, келе сохдем дуь кукгьо,
Гуж венорет э базуйме фашистгьо,
Омбаруьт э гюьлом чуьн мени зенгьо,
Довго герек нисди, — гуфдире угьо.

Бигьил согь бу, соф бу келе ярагьо,
Бигьил келе бошут чуькле балагьо,
Бигьил гьемишелуьг бугу шолуми,
Одомигьо вуьнуьт шори хуьроми».

И гофгьоре сэхд гуфдире Гюлбогьор,
Сере тик гуьрд, дениши э лой шегьер,
Нефес кеши, сокит бисдо дуьл Игид,
Келе гилмчи омо дес юре гуьрд.

Не варасди и поэма,
Эз товуней Гюлбогьор,
Гьеле метлеб де э дуьлме,
Эри сохде гене кор.

Мере талант бисдоге вес,
Муьнуьвуьсуьм лугьондте,
Гьечу буки гьер гоф дуь сес,
Эй Гюлбогьор гюьзете.

АГРОНОМ

(Е бэхш эз поэма)

I

Хиники рафд,
 омо герми,
Верф хьэл бисдо эз сер зими,
Зарзарие ригаз офдо,
Хоригьоре гьувот мидо.

Дегиш бисдо гьовой рузгор,
Эз догъ омо раче шогьвор.
Колхозигьо э догъ, дере,
Ведарафдуьт эй хиш зере.

Ченд е мегь бу е хубе руз,
Э и васал эри колхоз,
Е сэгIэтиш дир не бире,
Миёсд тум коше омор.

«Зу бош,
 зу бош,
 гьей сох шофер,
Ненге миейм э колхоз дир»,
Гуфдирени тэгIди сохе,
Жогьиле агроном-духдер.

Шофер шиширени пое,
Машин гиरोшдени чос.
Вохурденуѣт э чум Тейло,
Келе богъгье, келе чулгьо.

Екем дурте,
 э пойней догъ,
Эдей кор сохде с гъучогъ,
Тракторчи эз МТС,
Моториш рач дорени сес.

Дуѣл инсоне сохдени шор,
Сохденутгьо э ѣн дигъ кор,
Станцией електри,
Ве есиѣв эн мотори.

Мугуиге пар вероמו,
И жогъиле агрономе
«Зу бош,
 зу бош,
 гъей сох шофер,
Ненге миейм э колхоз дир».

Колхозчигъош дениширет,
Эй агроном хунеш дирет,
Чуме рэхьи гьемчун гьер руз,
Председатель эни колхоз.

Уреш кумеги воисде,
Эри эн гьер коргьо усдо,
Асант нисди, омбори кор,
Эй гьер корсох у гъисди шор.

Шиновусде сес машине,
Зу ведарафт у эз хуне,

Гъул агрономе эй гуърде,
Ве эй келе хъурмет сохде.

Оммо дики агрономе
Дуллу бисдо гъошгъой эн мерд:
«И чуй кори,
 Рухшенд сохдет,
 И духдерлере фирсорет!»

Жогъил бу агроном, расди,
Мугуиге энжэгъ бисди
Сал эн и гуъзеле духдер,
Сис гъошгъо ве инчебел.

«Кумек нибу эйму эзи»,
Гуфди э дуъл хуъшде Азиз,
Оммо дес агрономе гуърд,
Хуъурметиш сохд недуъл-недуъл.

«Четин мубу эй туь, духдер,
Э дигь иму эй кор сохде»,
Гуфди, денишире э догъ,
Келе жендек, дуразе бигъ.

Песде э дуъл хуъшде гуфди
«Ме мугумге гъеле мерди,
Кор мердини агрономи,
Э зимигъо, э чул, неми...»

Оммо Азиз дануъсдембу
Фикиргъо ю гъич дуз небу,
Чуьнки э вилает иму
Бир не бири мерду, зену.

Бегем Азиз ю не дири,
Зенгъоре э кор шофери,

Бегсм зенгьой догъи нисди,
Э летчики, машинисти?

Воку дергьой школаре,
Ки вомухде гІэилгьоре?
Э больница бура виниш,
Хуб-хубе духдиргьо кини?

Э институт,
 э кафедре,
Зенгьо эдете дерс доре,
Э Совет эн министргьош,
Дсруьт эгъуьлменде зенгьо.

Пэхьнуь нисдуьт гьич и коргьо,
МэгІлуьмуьт э Азиз угьо,
Чуьш бисдоге эри расди,
Жогьиле агроном гуфди:

«Туь терс меди мере, леле»,
Сере гъуз гуьрд песде Тейло,
«Асант, леле, е кориш нисд,
Эй четиниме мегирис».

Бирден юш шекелуь бисдо,
Э дуьл Тейло дедей офдо,
«Агрономи биё мехун»
Гуфдиребу дедей э у.

«Биё дениш э гоф ме туь,
Кор туь нисди бөгъ не бисду,
Фурмуш месох,
 туь духдери,
Ве гьемиге туь нумгири».
«Дедей, биё туь шор боши,
Вероморем э товуши.

Дедей, мере гъэгъри месох,
Куьгъне гӀэдоте фурмуш сох,
Медеше туь мере э чол,
ГӀэйби эй ме эз комсомол.

Дедей, дан эз четине кор,
Нисе терсире комсомол,
Э вишегъо ве э чулгъош,
Ведини кор эн жовонгъо.

Гъеле ме той шуввер нисдуьм,
Ме кор не сохдем э бисдуш,
Оmmo ме эдеме рафде,
Агрономире эй хунде.

Дедей, эз ме гъэгъри мебош,
Туь эз гӀуьлом хэбердор бош,
Дан, ки були, бэхдевери,
Э гъэд бисду, зими дери.

Гъуллугъ не сохде хорире,
Иму нивиним булире»,
Варасд гофе, гъэл дешенде,
Дедей хуьшдере моч сохде.

Гъони хунде у варасде,
Гоф Азизе шиновусде,
Мэхътел бисдо,
 гъоше фушенд,
Хьэз не омо уре эз мерд.

Гене э ёр духдер омо,
Гирошдетгъо четинигъо,
Чуьтам рафдиге эй хунде,
ГӀэрс тигъи сохдиге дедей,

Чутам шев-руз э хундеки,
Винириге у кумеки,
Эз хьэрмэхьгьо, эз коллектив,
Чуьтам рафдебуге э дигь,
Эй кор сохде,
хуте бире,
Кор колхозе э чум дирe.

Ишуьгь дорут сие чумгьо,
Офдо гуйге лерз э жуню
Гене хушдере дуьл доре,
Вокурд агроном лэгIэре:

«Леле, фикир мере мекеш
Ме мивинуьм четиниреш, —
Гуфди Тейло сер тик гуьрде, —
Эз кор одоми нис муьрде».

Колхозигьо себэхьими,
Винуьруьт дуз э гьэд зими,
Эдей гешде чекмее пой,
Оморигьо духдер эз жой.

II

Васал, васал,
Хубе вэхд сал,
Дир оморейгеш имисал,
Герми дешендей э жунгьо,
Савзе холигьоют чулгьо.
Сипи бирет бэгIли доргьо,
Вераюдет чуьн гIьруьсгьо,
Рузгьой поиз кошде хориш
Э савзе ранг бири геймиш.

Дуьл инсоне сохдени шор,
Раче дивэги, раче рузгор,
Омо е коргьоре дире,
Дуьл эн Тейло гурунд бире.

Э гъэд келе мейдузигьо
Гье э миглей эн зимигьо,
Жиге-жиге куле доргьо,
Вохурденуьт э чум Тейло.

«Гьечи эйчуь? —
 гуфди Тейло,
Денишире э зимигьо, —
Бегем колхоз темиз сохде,
Кулегьор? нис дануьсле?»

Мешет мибошут кулегьо,
Э хиш зерей тракторгьо,
Тике-тике хэйли хориш,
Э негьогъи мимуну буш.

Гьер тикей эн и хорире,
Колхозчигьо эй хэйр дире,
Иму биё гьуллугъ сохим,
Е гьуьрчуьмеш пуч несохим».

Э гуфдирегьой агроном,
Гуш вено бригадир Сенем,
«Э и кор меш гьисдуьм рази»,
Гуфди чога жогъиле зен.

Оmmo Азиз э ме мугу:
«Гьеле кулегьо мунугу,
Угьоре эй темиз сохде
Гьеле имуре вэхд нибу».

Тейло генс чуле фегъм сохд,
Эз дуъл ю веромо «ох»!
Генеш э дуъл ю гурунд бисдо,
Е кемсуьгигеш дануьсде.

Э жигей эн сади хьэшдод
Килограм гендуьм кошде,
Сери гектар хори зими
Сад килале кошдет туме.

«Гьечи гьишде г1эмел ниёв,
Азизе ме винуьм ебо.
Бегем нисе дануьсде у,
Гьечи норма нуьвуьсди у?»

Песде хомуш бире бирден,
Дес Сенемеш муьхькем гуьрде,
Рафд у, согъбоши гуфдире,
Э дигь, Азизе эй дирс.

III

Чуь зу гирошд и герме руз!
Миёсд бире диеш дураз,
Э товуши э зимигьо,
Зуте мигирошдуьт коргьо.

Оммо чуьшме зу черх хурд рафд,
Э посой эн Догъгьо дерафд,
Жерге-жерге астарাগьош,
Дуллу бисдо э сер дигъгьо.

Вогошд гусбендгьо эз геле,
Дерафд керггьо э кергелуь,
Песде омо е сес овоз,
Эз лой кино, клуб колхоз.

Э и шохьонгум васали,
Секретарь партбюро Али,
Э лой контор колхоз омо
Э кин эн Азиз диromo.

Ини Али, Азиз нуьшдет,
Э ширине раче суьгьбет,
Э ёр овурдут рэхьбергьо,
Чуьтам гирошдеге коргьо.

СЕРНОМЕ

Хьюърметлуе писатель хэлгь иму 3

Стихигьо

Буьзуьрге Ленин	12
Партией иму	14
Ме хосденуьм весале	16
Богъ иму	17
Марал догън	18
Буругъчи	19
Агроном духдер	21
МэГІни ветэгъэчигьо	23
Москва	24
Махачкала	25
Туй не ме	26
ЛэгІли	27
Дедей	29
Эри духдери	31
Частушкагьой колхозн	34
Сирот	36
Э тозе хоригьо	38
Бригадир	40
Сухде дигь	41
Э гъирогъ чой	43
Муьгьбет	44
Нэхирчи	45
Бие-бие	46
Зенгьой догън	47

Э богъгьой онгури	48
Шинохе сес	49
Еревурд	50
Войге	51
Ненуй-ненем	52
Эз Бухарест	53
Эри Ватан	54
Духдер	55
Э гІэруьси	56
Э ён дерьёгь	57
Те весер	58
Э ён Прага	61
Расде кор	62
Май	63
Рэхь никн	65
Ватанме	66

ПОЭМАГЬО

Игид жофо	68
Агроном (е бэхш эз поэма)	89

Бахшиев Миши
В 30 **Ме хосденуьм весале**. Сти-
хи и поэма. Махачкала,
Даг. кн. изд-во, 1976 г
стр. 100 с.

(С (тат)

На татском языке
Я люблю весну

Редактор Х. Авшалумов.
Художник В. Бекетов.
Художествен. редактор
Е. Омельченко.
Техн. редактор М. Тищенко.
Корректор А. Семендуев.

Сдано в набор 16/II-1976 г. Подписано в
печать 29/III-1976 г. Форм. бум. № 2
70×90¹/₃₂. Бум. л. 1,56 Печ. л. 3,125 Усл.
печ. л. 3,9 Уч.-изд. л. 3,12 СО 3059 Ти-
раж 1000 Цена 31 к. Переплет 6 к.

Дагестанское книжное издательство Управ-
ления по делам издательств, полиграфии
и книжной торговли Совета Министров
ДАССР Махачкала, ул. Маркова, 55.

Типография им. С. М. Кирова Управления
по делам издательств, полиграфии и книж-
ной торговли Совета Министров ДАССР.
Махачкала, ул. Маркова, 51.

Цена 37 коп.

Миши Бахшиев
Я ЛЮБЛЮ ВЕСНУ
На татском языке